

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa collationum, sive Communiloquium

Johannes <Gualensis>

[Augsburg], 1475

Quinta pars. Distinctio prima. De informatione scolaium

[urn:nbn:de:bsz:31-308069](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-308069)

Idi inquit qui animarum sunt custodes / et pascendi gregis onera susceperunt: permutare loca minime permittunt. Non narrat Beda in gestis anglorum li. ij. c. vi. de laurentio episcopo. qui successit beato augustino misso a beato gregorio in angliam / ad conuertendam gentem anglorum ob prauos mores et regis iniustitiam. qui cum proponeret relinquere britanniam / iussit in ecclesia apostolorum lectum sibi nocte parare ubi cum post multas preces et lacrimas fusas pro statu ecclesie ad deum / membra tradisset ad quiescendum: apparuit ei princeps apostolorum: et multo tempore illum flagellis ac uerbis afficiens / assitabat apostolica distictione / quare gregeque quem sibi commiserat relinqueret / uel cur oues christi in medio luporum positas. fugiens ipse dimitteret. an mei inquit oblitus es exempli / qui pro puulis christi quos michi in iudicium sue dilectionis commendauerat vincula. carceres. postremo autem mortem etiam crucis / ab in fidelibus et inimicis christi. ipse cum christo coronandus protuli. Idem beati petri exhortationibus et flagellis amonitus / mane uenit ad regem et reiecto uestimeto quantis uerbis bus esset laceratus ondit. qui inquirens quis tantas sibi plagas inflixisset: et audiens quod sui salutis causa tanta ab apostolo esset perpeffus timuit. et anathematizato uel anathematico cultu uoluit ac conubio non legitimo derelicto fides suscepit / et baptizatus est. Ex his ergo patet quod reprehensibiles sunt qui relinquunt ecclesias suas sine causa legitima / cum potest episcopus pro persecutione et regis iniquitate ecclesiam relinquens: tanta perpeffus est. In his autem omnibus caueat episcopus qui est ad modum capitis et speculatoris / ne sit negligens in potestatis officijs. quod ut dicit in tractatu de. xij. abusionibus. Decimus gradus abusionis est / episcopus negligens: qui scilicet gradus sui honorem inter homines requirit / sed ministerij sui dignitatem coram deo non custodit. Episcopus enim nomen grecum est / et speculator interpretatur ut dicit ysa. iij. Speculatores uedi te. Decet enim episcopum omnium super quos in specula positus est peccata intendere: et ea sermone corrigere: et scelestorum operibus declinare. et ibi beatus de hoc. Predicator ergo diuinus alloquens ecclesiasticos / hortetur quemlibet ad exercenda officia debita suo statui uel gradui et ut quilibet uiuat prout debet in statu suo quantum ad ea que numerata sunt.

Quinta pars. Distinctio prima. De informatione scolauum. et instructione discipulorum. et dignitate sapientie.

Rehabitis auctoritatibus narratio-
 bus & exemplis quibus viu ecclesiasti-
 ci pnt informari: et ex quibus pdica-
 tor habere pot occasionem conferendi
 cu eis vtiliter: & exhortandi eos effica-
 citer. Nunc colligant consimilia qui-
 bus pnt instrui viri ecclesiastici siue
 phici: & ex quibus pdicator pot con-
 ferre cu eis ex eis q pua sunt illis &
 ut magis stimulent ad desideriu sapi-
 entie: pmetenda est ei dignitas et sublimitas sicut estimatōez ve-
 re iudicantis / put dicit sapie. viij. Preposui mōt illaz regnis et
 sedibus & cetera. Sequit. Infinit⁹ emz thesaur⁹ est homibus. Et
 puer. iij. Melior est acquisitio ei⁹ acquisitōe auri & argenti. Et
 sequit. Precaosior est cunctis opibus & cetera. De hui⁹ eminecia
 apud gentiles dicit in pollicato li. iij. c. vi. Qu cu gentiles nil si-
 ne nutu minimū credunt faciendū: vnuz tñ quasi deū deoz & oim
 pncez excolūt / scz sapiāz q oimib⁹ p̄est. Oñ phi veteres ymā-
 ginez sapie p̄ foub⁹ oim temploz pingi fecerūt. & hec verba scu-
 bi debere censerūt. vsus me genuit / peperit memoria. sophiaz me
 vocāt greci: vos sapiam. Et hec. Itē ego odi homies stultos / &
 ignaua opera. & sophisticas sententias scilicet in quibus nulla est
 vtilitas. Ad appetitōnem ergo sapientie & amoz & seculam ac-
 quisitionem sunt omnes scolasticā ammonendi / ut quilibet talius
 dicat istud sapientie. viij. Optavi & datus est michi sensus. & in-
 uocaui & venit in me sp̄itus sapientie. Sequitur. Idanc amaui
 & exquisiui a iuuentute mea. quesui eam sponsam michi accipere
 Unde & huiusmodi amor philosophia dicitur. & eius amator phi-
 losophus prout ait Hugo didascalico. ix. parte. ij. Quia philo-
 sophia est amor sapientie: philos grece / amor latine / sophia sa-
 pientia. Unde philosophia id est amor sapientie. Unde philoso-
 phia est ars artium / disciplina disciplinarū / que vni cōmuni est
 deorum: & que est honoranda antioquo / prout ait sapiens qui-
 dem. Et Pap. Item in parte que philosophia traditur in arti-
 bus liberalibus. de quibus psequitur Hugo vbi supra bene p̄se-
 quens que sunt pua cuiuslibet artis. Et similiter Alphorabius
 libro de diuisione phie vbi ait Qu phia est diuina & hūana & re-
 uz cognitio cu studio bñ vinedi. sapia vero est scia sempiternoꝝ

et de his et de diffinitōne phie et de illis que spectant ad phiam in tractatu de vita phoz. Ad pns autez de instrudōne scolasticoz pcedenduz est/qualiter scz scolares debent addiscere/et qualiter eos doctores debent docere. Et primo quales debent esse quantū ad corpis dispositōez. Secundo quales debent esse qntuz ad mentis indultuā siue pspicuitatez. Tercio qliter sunt instruendi quo ad documentū reditūdinē. Quarto in quibus informādi et in quibus non quantuz ad eoz quibus instruunt qualitatem. Quinto quales debent esse scolares quo ad vite veritatez et honestatem. Sexto quales debent esse quo ad studij sedulitatez. Septimo de his que spectāt ad doctores.

Capituluz. ij. Qualis debz esse qntuz ad corpis dispositōnem sapie siue literis deditus.

In pms ergo ob actiū liberaliuz siue phie nobilitatē et honorificentiaz/et ob pffessoribus eius reuerentiaz exhibendaz/ab alijs addiscētes illas/debent esse corpis plasmatōne et dispositōe venusti/put ait Boeci⁹ de disci. sco. in pñ. Q viden dum est ut infantis septēmis cuz ducitur ad imbuenduz membrōz decens sit dispositio scz partiū integraliū. Et ponit exempluz. Legit inquit thimorhei filiu3 lepra incumbentez castretum lortpēz gibbo tumentez doctune mancipiuz plebeyaz extūse abiectionem/ socioz uiculosam demonstratōez. Cauendum ergo ne tales ponant ad phias addiscendas. ne phia condemnat ob taliū deformitates/et ne min⁹ acceptet/ licet tales in ea pfeceant. Naz sicut ait Ennithus vel ethmicus. Gratioz est pulcro veniens ex corpe virt⁹. Et ut Seneca recitat epla. xl. et sic minus accepta est sapia vel virt⁹ veniens ex corpe deformi. Ibi⁹ ait Boeci⁹ Q tempis intempies yemis vel estatis nocet pueris. Et ponit exemplum ibi de quodā indispōsito et deformato adducto ad discendū. q postea attenuat⁹ limphaticis morbis occubuit stigante camicula/illo scz regnāte signo et ardore feruēte. Ibi⁹ ait Q cibaz debet esse mediocis facultas et potus tenuis paritas. et vestiū absit penuria. Pueri ergo debent esse corpe dispositi et integri. et sustentamētis debitis regulati. q volunt addiscere ut sint scolastic⁹ et debito tempore debent inope. et de his sunt ammonendi tam ipsi q habentes curam eoz. omni enim negocio tempus est et oportunitas Eccl. viij.

Capitulum Tertium. Qualis debet esse
quo ad industriam mentis.

Secundo sunt explorandi pueri: quales sint quo ad mentis industriam siue perspicacitatem: an scilicet habeant industriam discretionis naturalis / vel ingenij viuacitatem. Sicut narrat Agellius notium articularum libro sexto capitulo tercio loquens de prothagoza philosopho: quod cum esset adolescens et causa viduus ferret veduras onerum / et de cetera candices ligni plurimos funiculo breui circudatos ferebat: semel obuianit ei demetrius / et videns eum incidentem expedite / et iuncturam ligni posituramque perite considerans / et aceruum illum similiter breui funiculo comprehensum: et ratione quadam geometrica libravit: interrogauit quis sic circudoluit: cui alius ego: at ille: solve totum et modo consimili liga. sicque fecit: cui demetrius: cum ingenium benefaciendi habeas nunc maiora melioraque mecum facere potes si vis me sequi: quod ille annuit: et adduxit eum secum et sumptus ministravit: ac peritiam eum docuit / et is postea insincerus peritus fuit sed aceruus sophistarum. Ut prouidus ergo explorator ingenium predicti adolescentis deprehendit / et ad maiora addiscenda hortatur est. Sed cauendum est. ne pueri viuacis ingenij et acuti mimietate sibi vel potius fiant ebetiores. propter quod nutriendi frugaliter. ut ait Boecius ubi supra. et Agellius plenius ubi supra libro. iij. ante finem. ubi ait pueros impuberes coeptum est. si plimo cibo nimioque vino utant ebriores fieri: atque elici hinc tarditatem: impropereque fieri corpora eorum: minusque adulescere: quod narrat Varro in historijs de liberis educandis. Cauendum ergo ne voracitate ebetes reddant. Et de hoc supra. iij. parte ubi de instructione puerozum.

Capitulum quartum. Qualiter pueri in primis sunt instruendi.

Dicendum sunt pueri instruendi artificialiter et ordinabiliter pro eorum capacitate. put ait boecius ubi supra dicens. Quod in primis figurarum id est literarum elementa id est literas representantium: impromenda est dilectio: coniungenda tunc artificiosa coniunctio: sunt enim pueri instruendi ut diligant literas quas addiscant et ut recte pronuncient et artificialiter coniungant: quia nisi sic in principio informantur: vix postea possunt bene

informari. Et grauius est et difficilius puerum male instructum
 reinstruere ad rectas formationes quam alium in nullo instructum. Vnde
 refert Quintilianus de institutionibus oratorum. De thimo-
 theo alibi thymeo: qui in arte tibiarum excellebat quod duplas mer-
 cedes exigebat / et accipiebat ab his qui fuerunt male perinstructi
 quam si omnino rudes accederent: et hoc merito: error enim duplicem
 exigit laborem: cum et delenda sint puerse instructionis semina / et
 bona fidelius sint inserenda. Satis enim facilius est inducere bonam
 informationem: quam extirpare malam: et inducere bonam: maxime
 cum prima instituta vel documenta tenaciter inhereant pueris. siue
 sint bona siue mala. put ait Jeronimus epistola. viij. Ipsa lite-
 rarum studia tenebris melius inferuntur ingenijs: idque penitus inhere-
 re solet sensibus quod prius secerit alibi se ceciderit in mente. Magna er-
 go diligentia sunt instruendi pueri: ne in puericia ex negligentia
 tempus suum amittant. put ait Boetius ubi supra. Quod diligentia cuius
 libet operis obtusitas promollitur / et sine ac doctorum dicta memo-
 rie cellule sunt commendanda / ut ibi exemplificat: ne contingat quod
 Iothario contigit. Qui cum .xxx. annis fuisset in gymnasijs pho-
 cui venisset dies ut pesseret mediocubus scilicet pueris quasi eorum ma-
 gister: assererebat se dubitare cuius uxoris fuerit eneas. Similiter re-
 quisitus a quodam primario literarum scilicet magistro qualiter in versu ver-
 tere posset: respondit: absurdum esse tanti nominis primam breuias-
 si: hinc acuto accetu pronuntiari. Ecce ait ibi boetius. quantum tem-
 pis dure ceruicis obtusitas perdidit et expense etc. Caueant ergo
 pueri ne sic amittant tempus et expensas negligenter ad discendo
 et caueant eorum doctores: ne eos decipiant. hec enim sunt peccata pu-
 erorum. prout ait Augustinus. enumerando peccata sua in puericia. pri-
 mo confessus. Peccabam inquit minus scribendo vel legendo aut
 cogitando de literis quam exigebatur a nobis sequitur. Quia dele-
 bat ludere. Et post: peccabam faciendo contra precepta patrum et
 magistrorum meorum. Et ibi enumerat de multis alijs talibus de qui-
 bus ammonendi sunt pueri ut precaueant. Consequenter etiam ad-
 hibenda est sollicita diligentia: quod pueri instruantur recte et artifi-
 cialiter. Et primo in grammatica et grammaticalibus: que diuidit
 in litteram sillabam et dictionem. prout ait Hugo didascalus pre-
 scia. ubi ait. quod debet scire vocem articulata: litteram et sillabam pedes
 accentes. et sic de alijs. put ibi determinat. Nisi enim fuerit instructus
 in primis in talibus ordinate et artificialiter vix postea poterit instrui

hoc tamen necesse est scire: ut homo sciat legere distincte et articulate secundum regulas grammaticales. ut patet per exempla boecij ubi supra.

Capitulum v. in quibus doctrinis sunt informandi et a quibus eis cauendum.

Deinde cauendum est ne pueri nimis imbuantur doctrinis poetarum fabulosis: et allidantur earum delectationibus: vnde narrat Valeus li. iij. ca. vi. Lacedemonij libros archilothi Archilonee a ciuitate sua exportari iusserunt: eo quod eorum partum verecundam et pudicam publicam ledionem arbitrabatur. Noluerunt enim ea liberorum suorum animos imbui: ne plus motibus nocerent: quam ingenijs prodesse: itaque maximum poetam aut certe prope maximum quia domum sibi inuisam obscenis maledicis laborauerat: carminum exilio multauerunt. ut enim tacitum est supra mentes puerorum tenaciter retinent doctrinas: quibus primo imbuuntur. Ideo expedit quod vtilibus et veris doctrinis in primis imbuantur. Unde et mos fuit apud hebreos. ait Ouges super cantica in principio: omnes scripturas a sapientibus tradidit pueris simul et ad vltimum reseruauit: ista scilicet principibus gen. pri. Eze. et simis et cantica canticorum: quia ista ardua sunt et in eis posset minus intelligens errare. Et ideo dicit Augustinus de seipso. iij. cōfess. Idcirco nomen scilicet christi secundum misericordiam tuam in ipso adhuc lacte matris: tenerum cor meum pie bibebat: et alacu modo acuter retinebat. Et libro. vi. idcirco quod nomen christi michi infanti motum est. Veracibus ergo doctrinis vtilibus: et non fictis et fabulosis: vtilius et securus est eos imbui. Sunt autem instaurandi in grammatica. ut dictum est: et deinde in loyca. prout ait boecius ubi supra. Completo inquit non in debite huius gymnasij scilicet grammaticae rudimento. ad maioris inquisitionis scientie et limina procedendum: scientie inquit quam solam veru falsique indagatorem nouimus. Unde hugo ubi supra quod ex omnibus scientijs septem specialiter docuerunt antiqui in studijs suis ad opus erudientorum. in quibus tantam vtilitatem esse pro ceteris omnibus inspexerunt: ut quisquis principium harum disciplinarum firmiter percepisset ad aliarum noticiam postea inquirendum magis exercendo quam audiendo perueniret. Sunt enim quasi quedam optima instrumenta et rudimenta. quibus via paratur animo ad plenam philosophie noticiam. Hinc truium et quadruium nomen accepit: eo quod his quasi quibusdam

vijs: viuar anim⁹ ad secreta pñie incedat hec ille: hãc autem loy
cam rationalem primo plato grecus instituit: quam postea Mu-
stoles ei⁹ discipul⁹ ampliauit perfectã et in artem recegit Mar-
cus vero terentius varro primus dialeticam de greco in latinuz
transtulit. ait Idugo ibidẽ: De mō aut̄ addiscendi dialeticaz. ait
boed⁹. q̄ in primis terminoz̄ intusseca cognitio: eoz̄q̄ in p̄posi-
tionem non lazens copulatio. p̄positionū quoq̄ non indigna con-
nexio sunt aptanda. Terminorum vero de terminationes: quas
sincathegreumata appellam⁹ / memoriter menti imp̄mendẽ / v̄t po-
te que sophisticẽ deseruiūt fantasie Et ponit ibi exẽplū de quodã
prudente in alijs sciẽtijs: qui illis vel alijs cautelis sophisticis in
die magisterij seu disputationis fuit confusus Oportet ergo talia
memoriter scire: consequenter addiscere et audire libros loyales
put ibi determinat. Et sic in omni arte. vir scolasticus ordinabi-
liter et artificialiter scz ex p̄p̄ijs illi arti diligenter debet addisce-
re et studere. vt ait Idugo vbi supra.

Capitulum Sextum. Que sunt necessaria studentibus.

Necessaria sunt necessaria studentibus. Natura. exercitiū. dis-
ciplina. In natura considerat̄ vt facile audita p̄cipiat /
et p̄cepta firmiter retineat. In exercitio vt labore & se-
dultate naturalez sensum excolat. In disciplina vt laudabiliter
uiuens. mores cum sciẽtia cõponat: de quibus omnibus idẽ p̄-
sequitur eleganter. Et debet studere in omni arte querendo que
sunt propria. Vnde ait ibi. duo esse genera scripturaz. Primum
eacum que proprie artes appellantur. Scõm est que sunt appen-
dentia artium. Et vtraz̄ oportet scire: licet artes sine appen-
dentijs perfectuz possint facere lectorem. put ait ibidem. superaddens
q̄ duo sunt discernenda. Primum qualiter de arte oportet age-
re. Secundum qualiter oportet rationes illi⁹ artis rebus alijs ac-
cõmodare. vt verbi gratia. De gramaticã agit qui regulas et p̄-
cepta ad artes hanc pertinentia tractat / gramatice agit qui regu-
lariter loquitur vel scribit. Et sic de alijs artibus. Et vtiliter in-
struit ibi scolares qualiter debent addiscere.

Capitulum Septimum. Quales
debet esse discipulus

Quales autem debent esse scolastici discipuli / et a quibus
cauere docet boetius elegant ubi sup. Discipuli inquit
subiectio in tribus consistere debet id est in attentione / be-
nivolentia / et docilitate / ut scilicet docilis ingenio / attentus exercitio /
benivolus animo. Attentus inquam ad audiendum / docilis ad intel-
ligendum / benivolus ad retinendum. Et subdit non sit scolaris di-
sculus / quasi a scola diuisus. Scola enim grece dicitur vacatio latine
quasi a vacatione diuisus. Disculus est / qui discit per vicos et
plateas / et tabernas per meretricum cellulas / per publica spectacu-
la / per pompas et choreas / per comestiones / et etiam publicas cenas
et hoc vagis oculis / effrena lingua / peculanti animo / vultu inco-
posito / omnibus istis scola postposita. hec ille. vnde subdit se multos
tales vidisse. **N**am quibus autem debet cauere / subdit ibidem / quod a luxurie
fetore studeat discipulus alienari / quam distinguit tripliciter dicens
vnam esse in ornatu. aliam in coitu. tertiariam gulostati assistentiam. **N**am
his scolasticus volens in philosophia proficere debet summe cauere. prout ibi
sequitur. subdit quod meretrix nonaui est inferni ianua. via inquit
tatis / scorpionis percussio / viscerum scelerum / puteus interitus.
Dicebat autem nonaui / quia antiquitus ante horam nonam non li-
cebat ad tales accedere. vnde de hoc ait Augustinus contra iulianum. redi-
tans verba tullij. **Q**uod motus voluptatis id est luxurie ut maximus
est ita minutissimus philosophie. congruere enim cum cognitione vel cogitatio-
ne magna voluptas corporis non potest. ait boetius / quod oportet scola-
sticis cauere ab ebrietatibus et comestationibus / quia vniuersum inquit
moderate sumptum / intellectui acumen videtur conferre. Immo-
derate vero sumptum rationem perturbat / intellectum ebriat / memo-
riam enervat / obliuionem immittit / errorem infundit / ignorantiam
inducit. ubi enim ebrietas ibi furor dominatur. **O**bi furor ibi nul-
la sapientia. **O**bliuio autem comes est ebrietatis Macrobius. li. i.
Est hilaris insania Seneca epistola. 62. Est voluntaria insania
ait idem epistola. lxxxviii. Et ideo summe cauenda scolastico. **S**i-
militer luxuria est / que in meretricio ornatu cauenda est. prout exe-
quitur boetius ubi sup. ponens exemplum de quodam / qui talibus
ornatibus vacabat / et sua consummebat / quod postea inops factus est
et pauper. **Q**ue autem sint expedientia viro scolastico / ut proficiat
in scientia. ait hugo dicens. **Q**uod sapiens quidam cum de modo discen-
di interrogaretur / scilicet que essent necessaria. Respondit / mens in-
quit humilis / studium querendi / via quieta / scrutinium tacitum /

Quid sit ebrietas

paupertas: terra aliena. h. c. referre solent multis obscura legēdo
 Et de quolibet istoꝝ proficit ut bene dicens. Quod principum dis-
 cipline ē humilitas: cuius precipue tua documenta ad lectorem
 p̄tinet. Primum ut nullam scripturam vilem teneat. Secundum
 ut a nemine discere erubescat. Tertio ut cum adeptus scientiam
 fuerit: ceteros non contemnat. de quibus ibi proficit bene. Si-
 militer studium est necessarium exēplo phoꝝ de quorum studio pa-
 tebit infra. Similiter et quies: tam inuicior: ut mens p̄ illud de-
 sideria non discurrat: q̄ exterior: ut odium et oportunitas studie
 suppetat. Similiter scrutinium tacitum: quod significat diligentia
 meditationis / sicut studiū instantiā opis: meditatio vero est co-
 gitatio frequens cum cōsilio que causam originem modū et utili-
 tatē omniū cuiusq̄ prudenter inuestigat. vñ ibi pulchre ait Dugo-
 go. q̄ leticiā phie quatuor portāt: philos et capos / amor et labor
 et philemia et agnia id est cura et vigilia / opus inquit p̄ agunt
 labor et amor: cōsiliū parunt cura et vigilia / op⁹ in labore est
 ut agas / in amore ut phias: in cura ut p̄uideas: in vigilia ut at-
 tendas: phie cathedra est sedes sapie: q̄ his suppositis gestare di-
 cit̄. Oñ et pulchre iuuenes a frōte p̄pter robur illaz tenere dicū-
 tur: scz amor et labor: q̄a fons op⁹ pagunt a posteriori puelle de-
 scubunt scz cura et vigilia: q̄a intus in secreto cōsiliū parunt Sic
 paupertas id est non sedari supflua spectat ad disciplinā: necnō
 et exiliuz: quia phantibus totus mundus exiliū est. ut ait Dugo-
 go. Et de his eisdem Pollicratus libro. ij. ca. xij. ait. Quod hec
 sunt clauēs discendi quas senex carnotensis paucis expressit. vbi
 superaddit q̄ vna clauis est amor docentuz. put ait Quintilian⁹
 libro de institutione oratoris. scolasticū igit̄ caueant a predictis vi-
 cijs ut habeant predictas clauēs ad ap̄uenda archana sapientie
 et studeant humiliter et diligenter.

Capitulum Octauum. Quale debet esse studium boni discipuli.

Qonsequēt̄ amonēdi sunt scolares: ut solidae studeāt
 ad sapiāz apprehendēdā: est enī studiū vehemēs applica-
 tio ani: cū magna volūtate ad aliqd agēdū. put ait Qu-
 li⁹ rethorice prime li. i. p̄pter quod ecclesiastici. vi. Quasi is qui
 arat et seminat accede ad illam. ut enim Dugo vbi ait supra.

ad p̄ p̄udm

Pitagoras in studijs suis : hanc consuetudinem seruasse legitur
 ut usq; ad septemium s; m numerum sc; septem liberalium artium
 nullus discipulor; suorum de his que ab eo dicebant; ratione; po-
 scere auderet; s; fice; dare uerbis magistru; quousq; oia audissent
 sicq; iam per semetipsum rationem eor; posset inuenire : has sep-
 tem tanto studio quidem didicisse dicuntur; et plane omnes; ita i
 memoria tenerent; ut statim singula eor; parata haberent; sc; re-
 gulas et rationes : que in artibus condocerentur; et hinc accidit eo
 tempore tot fuisse sapientes / ut plura ibi scriberent q; nos legere
 possemus. Sed ut ait ibidem I Dugo . nostri scolares aut nolunt
 aut nesciunt modum cōgruum in discendo seruare; et idcirco mul-
 tos studentes paucos inuenim; sapientes. Monēdi ergo sunt sco-
 lares : ut studeant affectualiter siue feruenter / continue siue pse-
 ueranter; artificialiter et recte siue ordinaliter sc; ob amorem ve-
 re sapientiē . put hortatur sapiens . puer . i . Si quesieris eā qua-
 si pecuniam et sicut thesauros effoderis : tunc scientiam dei inuenies
 et hoc exēplo antiquor; phor; de quibus ait I Dugo supra : q; soli
 se phie dēdicabant ut eo eius contemplationi vacarent liberius .
 quo nullis que uirtutem impedire solent; cupiditatibus animum
 subijciēbāt Peremides inquit phus . xv . annis in rupe egyptiaca
 cōsedisse legitur . Et dorothothē vel pthaothē ob medicandi
 curam; in monte tantaso uultu expoitē memoratur . Et themis-
 stodes cū expletis . c . vij . annis se moui cerneret; dixisse fert; se do-
 lere; q; tunc egrederetur de uita . quanto sapere cepisset . Similit;
 plato . lxxxi . anno . scribens mortuus est Socrates . xc . nouē an-
 nos in docendi scribendiq; labore et dolore cōpleuit . Et hec sumit
 I Dugo a ieromimo epistola . xxxiij . ubi similiter narrat de alijs
 phis qui ut vacarent liberius phie . prout ait I Dugo ubi supra .
 Alij calcabant honores ; alij proiecerunt diuidas ; alij acceptis in-
 iurijs gaudebant ; alij penas spreuerunt ; alij cōtubernia hominuz;
 deserentes ultimos heremi penetrantes recessus et secreta soli se
 philosophie dēdicabant; ut eo eius contemplationi vacarent li-
 berius ; quo nullis que uirtutis iter impedire solent . cupiditatis
 bus animuz subiectissent . Et Ieromimus ubi supra . Et similiter
 epistola . xxxvi . De philosopho qui multarum possessionum pre-
 dium proiecit in pelagus . Abite inquit in profundum male cupi-
 ditates ; ego uos mergam ; ne ipse mergat a uobis philosophus
 inquit Ieromimus glouē cuiuslibet populatus auri uile mancipiū

John p. d. d. p. p. p.

*Assimilatio
 p. p. p. p. p.*

Sanctus p. p. p.

totam simul sarcinam deposuit: quod non faciunt multi scolastici christo credentes: sed potius agregant et cumulant cupiditates: quibus submerguntur ut sepe. Mira ergo studiositas antiquorum Nam ut ait idem Jeronim⁹. lxxv. epistola: quosdam mundi philosophos legimus ut totam cogitationem ad mentis coherere puritate: sibi oculos eruisse. Et de musico eorum studio Valerius libro octavo capitulo septimo ait. Quod cornoydes laboriosus et diuturnus sapientie miles: siquidem .xx. expletis suis annis. Item illi viuendi ac phandi finis fuit: ita se musicum in doctura operibus adixerat ut cum obi recipiendi causa recubuisset: cogitationibus inmensis: manum ad mensam porrigere obliuisceret. Et sequitur. Animo ergo tantummodo multa vita fruebatur: corpore vero quasi alieno circumdatus erat. Ibidem narrat et de multis alijs de quibus in tractatu de vita philosophorum: de miro autem studio euclidis narrat Agellius. libro septimo capitulo decimo. ubi ait Quod cum athenienses decreto cauerant / ut qui mechans ciuis alibi megans esset: si intulisset peccatum athenis prescius esset: ea res sibi capitalis esset: tunc euclides ut audiret Socratem sub nocte postquam aduesperasceret: tunica longa muliebru indutus et pallio versicolore vel versicoloris amictus / et capite velato de domo sua megans / athenas ad Socratem comiebat: ut vel noctis aliquo tempore consiliorum sermonumque eius fieret particeps cuiusque sub luce ducentorum mille passuum paulo amplius .xx. eadem veste illic redus redibat. ac nunc ait Agellius uicere philosophos uicere ut doceant ad fores iuuenum. Qui tamen eosque sedere ac operari prope ad meridiem donec discipuli nocturnum omne uinum edormant. Scolastici ergo stimulari exemplis predictorum: sint quieti a tumultis cupiditatum et negotiationum: et studeant uere philosophie: ut apprehendant dei legem: et acquiescant consilio sapientis: qui ait sapientiam scire tempore fatuitatis: et qui memoratur adu apprehendet illam. Ecclesiastica tacefimo quarto. Beatus inquit sapientia qui uigilat ad fores meas quotidie: et obseruat ad postes hostij mei. prouerbio cum octauo. Qui enim sic uigilat sedulo studio: gratia dei adiuuante: assequetur sapientiam. Unde sequitur ibidem qui me inuenit inueniet uitam et hauriet salutem a domino.

Capitulum. ix. Quales debent esse discipuli quo ad vite honestatem

Ex predictis patet quales debent esse discipuli: quo ad vite honestatem: debent esse a vicijis p̄nominatis immaculati: et virtuosis moribus maturi. unde philosophi antiqui instruebant discipulos suos quo ad mores. prout ait Jeronimus. epistola tricesima quarta. Quod yocrates adiurat discipulos ante quod doceat: et in verbis suis iurare compellit: sacramentumque extorquet silentium sermonum: incessum mansuetudinem: moresque descubiri: quantum magis nos. prout ibi concluditur vniuersam enim philosophiam reuocauit Socrates ad mores componendos ait Seneca epistola. septuagesima octaua. Et idem Augustinus. octauo de ciuitate dei capitulo tercio. Quod Socrates primus ad corrigendos ac componendos mores vniuersam philosophiam flexisse memoratur. Et idem tullius. tusculanarum questionum libro quinto post principium. Magna ergo ignominia est scolastico iugiter audienti precepta et regulas philosophie: nisi fuerit maturus: moribus et honestior: quam laicus: qui nichil tale audiuit. Sunt autem et alia proficua scolasticis que enumerat Boetius libro supradicto: sicut constantie stabilitudo: quia ut ait ibidem. Constantia parit. In constantia partium dissoluit. Prima colligit Secunda collecta dissipat. Et exemplificat de quodam qui primo voluit esse literatus siue scolasticus. Deinde fastiditus fuit mercator: postea tedio affectus se ad miliciam transtulit. Deinde terretus iterato studiis inhabitabat: et sic in neutro profecit. Item vtile est scolasticis: ut sit suarum complexionum discreta consideratio: quia aliter debent laborare melancholicis: aliter colericis et cetera ut ibi exemplificat. Item prodest scolasticis: ut sit in eis magistrorum dilectio siue veneratio: didicorum ab illis credulitas siue suppositio: cum eisdem mansio siue cohabitatio. Mulierum etiam vetularum vel lotucum: rara vel nulla accessio: seruatorum bilingui et detrahentium exclusio bonorum sodorum et fidelium adiunctio sumptuum vel expensarum sufficiens prouisio: de quibus omnibus prosequitur Boetius prolixè vbi supra. introducens exemplum de predictis: predicator ergo diuinus conferens cum scolasticis de predictis: hortetur eos ad ea que sunt illis proficua de hortando a contrariis.

Secunda Distinctio. Capitulum primum. De informatione do-
ctoꝝ. Quales ascendere debent gradum magistrālez. et de utilitate.

*honorabilis apud
 magis p̄fumo
 doctoris ratio*

Dicuntur sunt amonendi doctores de his que spectant ad
 eoz officium. primo ut sit ad tale officium honorabilis
 accessio. deinde ut sit vite et moꝝ p̄fectio. Tertio ut
 sit doctura et veritatis reditudo. De p̄mo scienduz
 q̄ nō debet q̄s ascendere ad gradū magistrālē: nisi sit p̄dit⁹ sciētis
 et clarus vir tutibus. put ait Boet⁹ ubi sup̄: q̄ cū ad magistra
 t⁹ excellentiā: bone indolis iuuenis velit ascendere ordiendū est ut
 sciat q̄ ad tāi nois p̄tinēt reuerentiā / ut queq̄ scita vel q̄sita
 expumere noscat: et ne scriptoz cōmissiōi cōfidentēq̄ totaliter
 se cōmittat. et ut copiaz libroꝝ acquirat: ac eos cōsulat cū op⁹
 fuerit: nec tamē eos omio credat scz sufficere: q̄a miser ingenij est
 semp̄ muētis ut et nūq̄ inuēdis. Et ibi p̄sequit de mō q̄ sole
 bāt antiq̄ magistrati siue doctores inape ī facultatibus athenis vel
 vome: enumerans q̄ cauenda sunt talib⁹: necnon ⁊ q̄ necessaria.
 magis enī ignominia ē impito et ydote ascendere gradū mgrālez
 q̄ ī statu discipuli remanere. Ne dicat illd̄ Ro. ij. Quid aliū do
 ces teipsum nō doces. p̄pter quod Eccl. xvij. Anteq̄ loq̄s scz
 docendo: disce audiēdo. Ideo iac. iij. Nolite plures fieri magistri
 Cū fact⁹ est magister ⁊ doctoz optet ut moꝝ honestate polleat
 ait boet⁹ ubi sup̄. Sit in quā in s̄mone verax: in iudicio iust⁹: in
 cōsilio p̄uid⁹: in cōmissio fidelis: cōstās ī vultu: p̄ in affatu: vir
 tutib⁹ in signis: bonitate laudabil. Et sequit. nulla siq̄q̄ res ma
 gis ē discipulo p̄uidosa: q̄ vita magistu otumeliosa. Et ponit ex
 emplū infusa enim sepissime cōfūdi vidē⁹ ex fetido vase: vas enī
 fetidū confundit aquas et corrūpit et sic cōsimilit doctura vilescit
 ex ignominiosa vita doctoz. Qui et go vult p̄ficere suis audito
 ribus viuat virtuose ut eos informet. Et de hoc Seneca bene epi
 stola. vij. ubi ait. Q̄ pl⁹ hoies oculis q̄ aurib⁹ credūt: longū enī
 iter p̄ p̄cepta: breue et efficax p̄ exēpla: zenonē enī cleantes non
 excepisset: si tantū eū audiuisset: obseruauit illū ut ex forma viue
 ret et sequitur. turbā sapiētum pl⁹ ex mouib⁹ q̄ ex verbis socta
 tes traxit: ignominiosa enī vita docētis facit eū cōtēptibile apud
 discipulos et ex cōsequēt doctunā suā: q̄a ut ait Cull⁹ li. ij. tu
 stul. q. Si cum vita punget oratio: turpissimū ē scz pho: sicut si
 gramaticā p̄fessus loquat̄ Barbare: aut ut absurde canat: qui

in doctoris dicitur

vult se haberi musicū. sic et phus in vite ratione peccās turpior
 eo q̄ in officio cuius vult esse magister labitur artēq̄ vite profes
 sus delinquit in vita. Et sicut illi⁹ cuius vita despicitur: restat vt
 eius predicatio cōtemnat. prout ait Gregor⁹ sup̄ euā. li. ij. ome
 lia. vi. sic ex pte ista: qñ vita docentis despicitur: et eius doctrina
 contemnitur. Et ideo sūme debet laborare: vt habeat vitam hone
 stam qui vult proficere auditouibus: multum enim obest discipu
 lis discola vita magistrū: et immodesta: vt enim ait Jeronimus
 epistola. lxxxix. Magister p̄be etatis et vite eruditionisq̄ ē eli
 gendus: nec puto erubescat doctus vir illud facere in p̄pina vel
 nobili virgine: quod fecit aristoteles in philippi filio: vt ipse libro
 rum varietate in dia literarum monstraret. Non sunt contemnē
 da quasi parua sine quibus magna constare non possunt. Et seq̄
 tur grecoꝝ narrat historia Alexandrum potentissimum regem in
 moribus ⁊ incessu leonidis pedagogi sui nō potuisse carere vicijis
 quibus adhuc paruulus fuit infectus: procliuis est enim malorū
 emulatio: et quorum virtutes consequi: nequis aut nescis: cito vi
 cia imitatus: periculosa igitur discipulis: p̄uersa vita doctous.
 p̄uideat similiter doctoz q̄ recte doceat vnumquēq̄: et artificialit̄
 s̄m suam capacitatez/ et s̄m cuiuslibet artis exigētiā. put habitū
 est supra. vnde boedius vbi supra. Doctoz tenetur esse eruditus
 pius enim oportet vt discat q̄ doceat. Oportet esse mansuet⁹ p̄
 ut oportunū ē. Debet enī esse uigilans vt lites dissoluat: oblatran
 tes remordeat: obloquētes oppum̄at: proteruiētes castiget. De
 bet esse non negligens: nam sicut in vno quoq̄ ope mater constā
 tia inuenitur/ ita vniuersa doctrine nouerca est negligētia. Debet
 esse non arrogans. put de omnibus p̄sequit̄ boe⁹. vbi sup̄. Vnde
 ergo magna ars est sic recte docere vnūquēq̄ s̄m suam cōditio
 nem et capacitatē/ et in qualibet arte ex proprijs s̄m suam exigē
 tiam/ obseruatis dictis circumstantijs pro loco et tempore. vt
 ait enim Gregorius mora. vi. in fine. In omni quod dicitur ne
 cesse est vt tam tempus et persona pensetur: si verba sine veritas
 roborat: si hanc tempus congruum postulat/ si et veritatem sentē
 tie et congruentiam tempus persone qualitas non impugnat.
 Moneantur ergo doctores et predicatorēs dei de predictis.

*periculosum discipulis
 p̄uersa vita doctous*

*Capitulum secundum
 Quales libros habeat*

Quid sit in libro p̄p

Capitulum Secundum. Quales libros habere debet studentes.

Scolasticis vero tam docentes quam addiscentes ammonendi sunt de artificioso studio in libris. put ait Seneca epistola. ij. Distrahit librorum multitudo: itaque cum legere non possis quantum habueris: satis est habere quantum legas. Sed mo inquis: hunc librum euoluere uolo: modo illum. fastidietis stomachi est multum degustare: que uero uaria sunt et diuersa inquinant non aliter probatos itaque semper lege: et si quando ad alteros diuertere libuerit. ad priores redi. Moneat ergo ut fiat diligens inspectio: et inspectorum impressa rememoratio. unde idem epistola. xlvj. Non refert quod multos sed quod bonos habeas libros: lectio certa preest: uaria delectat multitudinem enim librorum onerat: non instruit: et satius est paucis auditoribus te tradere: quam errare per multos. xl. enim milia librorum alexandrie arserunt. Cum ergo innumerabiles sunt libri: non potest homo peruenire ad omnium inspectionem. Studeas igitur in authenticis et uerbis libris: non enim est finis faciendi libros. Ecclesi. xxi.

Capitulum Tertium. Qualiter sint cauende noxie scientie scolasticis

Sed cum alie sint scientie noxie: et alie utiles: scolasticis ammonende sunt. ut non utantur noxijs sed ut studeant in fructuosis et uerbis. put ait Augustinus. ij. de doctrina christiana ante finem. videtur inquit michi: studiosis et ingeniosis adolescentibus debere precipi: ut nullas doctrinas que preter ecclesiam christi exercent tanquam ad beatam uitam capescendas sequi audeant: sed eas sobrie diligenterque discernant. Et sequitur: alienent studium a superfluis hominum institutis. Est enim sapientia de sursum descendens et est terrena animalis diabolica Jacobi. iij. Et illam celestem debent appetere et exquirere: ac etiam scientias ad ipsam dirigentes: et cauere ab animalibus et dyabolica et terrena sapientia.

Capitulum Quartum. Qua intentione debeat homo studere.

Item sunt ammonendi: ut recta intentione scientias acquirant et recto modo ea utantur: non eleuando se ex scientijs suis: sed magis humiliando. scia enim inflat prima ad coram. xiiij. Et est multa scia multa indignatio. Ecclesi. i. Et de hoc Bernardus in super cantica omelia. xxxv. Est inquit in se omnis scia bona: que tamen ueritati submixta sit. Et sequitur. nam probat Augustinus. quando ait. Non pro-

sapere q̄ oportet: s̄ sapere ad sobrietatem. Ro. xij. Non reprobat
 inquit multa scientem: s̄ sciendi modum nescientem q̄d ergo dicit
 modū sciendi: quid nisi ut scias: quo ordine quo studio quo fine q̄
 q̄ nosse oporteat. Quo ordine. ut illud prius q̄d maturius ad sa-
 lutem. Quo studio / ut illud ardentius q̄d vehementius ad amo-
 rem. Quo fine / ut nō ad inanem gloriam / aut curiositatem: s̄ ad
 edificationem suam: et proximi. Sunt enī qui scire volunt eo fine
 tantū ut sciant: et turpis curiositas est. Et sunt qui scire volunt
 ut scire videantur: et turpis vanitas est. quib⁹ Satorius: Sci-
 re tuuz nichil est: nisi te scire hoc sciat alter. Et sunt q̄ scire volūt
 ut scientiam suaz vendāt p̄ pecunia et honouibus: et turpis que-
 st⁹ est. Et sunt q̄ scire volunt ut edificēt: et cautus est. Et sunt
 qui scire volunt ut edificent: et prudentia est. Et hi duo ultimi
 non inueniuntur in abusione scie hi omnes audiāt: scienti bonum
 et non facienti peccatum est Jacobi. iij. Et luce. xij. Veruus sci-
 ens voluntatem dñi sui et non faciens: vapulabit plagis multis.
 Et ponit Bern⁹ exemplū bonum. Cibus indigest⁹ et qui nō ha-
 bet bonam digestionem: malos generat humores: et corrumpit
 corpus: ita scientia multa indigesta stomacho anime: qui est me-
 moria: si non fuerit decoda igne cautatis: per actus aie in memo-
 riam transfusa: magis corrumpit vitaz hois q̄ nutuat. Et de ta-
 li dicit. Propheta. ventres meum doleo Jere. iij. Scolastic⁹ er-
 go quā diu est discipulus: acquirat scientiā studiose: q̄n est doctor
 doceat artificiose: et semp̄ utat̄ scia recto fine et intentione.

Capitulum Secundum. Qualiter ē studen-
dū in scriptura sacra: et q̄ necessaria i ea.

Quā sacra scriptura ē otētiva omīs sapie. put ait Mu-
 g⁹. ij. De doctrina xpiana in fi. quicq̄d hō extra didice-
 rit: si noxiū ē: ibi dānabit id ē in scia scripturaz. Si vti-
 le est ibi inuenit. Et idem epla. iij. Nulle litere cōpante duo-
 bus preceptis domini: in quib⁹ omīs ars est. Ibi enī phia: quia
 cause naturarū oīm in deo. Ibi et ethica: quia non aliū de bona vi-
 ta formatur: nisi deum diligendo. Ibi loyca: quia lumen anime
 non nisi deus. Ibi salus reipublice: quia ciuitas non cōdit̄ neq̄ cu-
 stodit̄ nisi vinculo fidei. Ideo omnes amonēdi sunt ad studiū sa-
 cre scripture. put ait ip̄a sapia inuitas de hoc vel ad hoc p̄o. viij.

ordo
 studio
 fine

Ad p̄

ad deo p̄p̄o in p̄p̄o

Audite quomā de reb⁹ magnis locutura sum : & aperient labia
 mea / ut recta predicent : veritatez meditabitur guttur meum : et
 sicut ipsa excellentior est omni alia scientia vel phiā. Sic studens
 in ea debet esse perfectior studentibus in alijs sciētijs / et sua studio
 fitas cōminatior. Qualiter autem sit studendum docet hugo bene
 didastolicon parte .v. vbi ait. Quod diuina scriptura habet triplicē
 modum intelligendi : scilicet quo ad historiā : que est quasi alpha
 betum : quo ad allegoriam : & quo ad tropologiam. Qualiter autē
 studendum sit in scriptura s̄m istos modos ibi prosequitur. Nō
 bene studens in sacra scriptura non confidat de acumine ingenij :
 nec de subtilitate scrutiniij : nec de sedulitate studij : s̄ de bonitate dei
 et pietate orationis sue oraculi : et humilitate cordis int̄mi / ait
 enī filius dei ad patrem : abscondisti hec a sapientibus et prudenti
 bus et reuelasti ea puulis ꝛc. Mathi. xi. Intellectū enim dat pu
 ulis / optaui inquit et datus est michi sensus : inuocaui et venit in
 me spiritus sapientie. Sapie. viij. Unde narrat Cassianus in col
 lationibus patrum de abbate theodoro. Et idem Cassiodor⁹ li.
 de institutione scripturarum. Quod cum explanationē obscure que
 stionis inquireret : septem diebus et noctibus in oratione in fati
 gabilis perstitit : donec solutionē eius domino reuelante cognosce
 ret. Et ideo ait Cassianus ad monachum cupientem ad scriptu
 rarum noticias pertinere : nequaquam debere labores suos erga cō
 mentariorum libros impendere : s̄ omnes industriam mentis et in
 tentationem cordis erga emendationem viciōrum carnalium detine
 re : quibus expulsis cordis oculi sublato velamine passionū sc̄ptu
 rarum sacramēta contemplantur. Et ponit ex emplum de ocu
 lis carnalibus et lumine visibili quod intuentur oculi naturalit̄
 ablatis vicijs oculorum. Cum vera ergo humilitate cum cordis
 sanctitate : cum orationis puritate / et cum operis equitate / audi
 tor sacre scripture in ea studeat. Ecclesiasticā primo. fili cōcupi
 sce sapientiam et serua iusticiā et deus prebebit eam tibi. Et stu
 deat ordinate et artificialiter. Primo in faciliōrib⁹ scilicet in histo
 ria scripture p̄ficiēda vel p̄sciēda / et quia res in scriptura sunt
 significatiue. Deinceps studeat in faciliōribus intelligentijs. ut per
 tingat ad profundiores et altiores : quia ut ait Hugo vbi supra
 Instruend⁹ est studēs sc̄z in scriptura quid cauere debeat : deinceps
 informandus qualiter ea que sunt agenda perficiat. Quāz duo in
 quit pares ingenio. equales studio : int̄dūt lectiōni : s̄ nō equalit̄

hugo: pr studendi

hugo:
Allegoria
Tropologia

Institutione scripturarum

proficiunt: quia vnus discretius et prudentius laborat. Sūt enim tua que nocēt studijs legendum: scz negligentia: qñ ea que discēda sunt pretermittuntur. Imprudentia quando ordo cōgruus et modus in eis que discuntur non seruetur. et fortuna qñ paupertate et infirmitate vel doctorum prouatione quis a proposito retardatur: et sic studeat vt opetur: vt ait ibidem. Nec sic eum teneat ledio vt a bono opere vacare cōpellat: xp̄iano pho ledio exhortatio debet esse non occupatio: et bona desideria pascere: non necare. vbi etiam narrat de quodam probabilis vite: qui multum flagrabat amore scripturarum / et desiderio sapientie feruens / spretis imprudenter simplicioribus scripturis: cepit profunda vana et obscura et enigmatibus scripturarum enodandis et mistis sacramentorum intellectibus insistere: s; mens humana non sustinens tantum pondus: non solum ab vtilibus. sed et necessarijs artibus cepit cessare: versus vento in contrarium: ex scripturis occasionē erroris habuit: quibus vti non nouit cum moderamē discretionis. Sed miseratione diuina tandē p̄ reuelationes ē ammōit⁹ ne amplius earum scripturarum studio incumberet: s; sanctorū patrū vitā et martirū triumphos frequentare cōsuesceret sicq; in breui in statū pristinum est reductus. Ideo puer. xv. sicut qui mel comedit multum non est ei bonum: sic qui scrutator est maiestatis: opprimetur a gloria: per gradus ergo ascendat: qui sunt ledio siue doctrina meditatio / operatio oratio / contēplatio. Ledio enim intelligentiā dat. Meditatio consiliū prestat. Oratio petit. Contēplatio inuenit. prout ait ibidem Hugo. psequens de his bene studiens ergo scripturas et studens in eis: opere impleat ea que audit: sicut pamphilus vel panuc⁹ abbas / de quo narrat. li. ix. historie tupertite qui cum esset sine literis / accessit ad quendam vt doceretur: qui cum audisset primum versum psalmi illius: dixi custodiam vias meas. scdm̄ versum non est passus audire dicens si potuero hoc implere. hic versus sufficit michi tantūmō: cumq; doctor culparet eum postea: q; per septem menses ad eum non venisset. respondit. versum illum adhuc opere non impleui: postea vero a quodam requisitus an versum istum didicisset et compleisset. xlix. annis inquit vix eū implere valui / ad exemplū ergo isti⁹ vir scolastic⁹ i sacra scriptura studēs / ope q̄ audit impleat vt ex ope augeat sapiā: pie enī agētib⁹ dicit de sapiāz. Eccl̄. xlii.

*Uia d; agna qm̄ sū
pudere*

*Uia que d; p̄ hū m̄ te
m̄ studio*

*Uia
pudere
Uia
pudere
Uia
pudere
Uia
pudere*

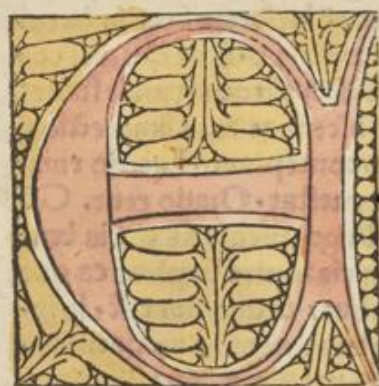
Ex. B. abbas

unde alij scripturas legunt

1
2
3

Et sicut studentes in alijs scientijs debent cauere a puerfa intentione: sic studēs in sacra scriptura: et eo magis quo ipsa perfectior: quā sunt nonnulli qui diuine scripture scientiam appetunt: vel ut diuicias congregent: vel ut honores optineantur: vel famā acquirant: quorū intentio quantū puerfa tantū miserāda. Sūt alij quos audire delectant verba dei et opa: nō quia salutifera s; quā mirabilia et diuina p̄comia in fabulas cōmutāt. Et sunt qui sacra scripturā legūt: ut sint parati omni poscenti rendere rationē de fide et ut inimicos veritatis destruant: minus eruditos instruāt viā veritatis perfectius agnoscant: et altius secreta dei intelligāt: arcus vlt̄ alt̄ ament: quorū deuotio est laudāda. Primi sunt miserādi: Secundi amādi. Tercij laudādi. put ait hugo vbi supra. p̄dicator ergo diuin⁹ alloquēs scolasticos: debz explorare i quib⁹ sciētis studēt et laborēt et put videat expedire: cū eis dē offerat d̄ p̄dicis.

Part Sexta. Distinctio Prima. De informatione religiosorum de religionis p̄mua institutione.

Numeratis modis quib⁹ potest p̄dicato: diuin⁹ cōferre cū viuis scolasticis. Nūc saluatore illumināte et docēte. videndū est de mōis alloquēdi viros monasticos siue religiosos: et cōferēdi cū eis dē quātū ad ea que sunt eis p̄pua siue a p̄pua. Et quia de vita religiosorum et virtutib⁹ determinat a beato gregorio in li. dyalo. et in vitis patrū. et collatōibus patrū et in libro q̄ dicit paradus. Ideo hic breuiter dicit de oib⁹ cōmūmb⁹ et generalib⁹. ut dēt saltē occasio sapiētib⁹. Primo ergo vidēdū ē de sacre religionis p̄mua institutione. Secdo de vite religiose eminētia vel dignitate. Tercio d̄ v̄tutū p̄fectione i quib⁹ p̄cipaliter dicit religio cōsistere: scz paupertatis castitatis et obediētie. Quarto de quatuorā aliarū virtutum necessitate ad p̄fectā obseruatiōem sacre religionis. Quinto de religionis sacre cōmoditate siue vtilitate in hac vita. Sexto de premijs bonorum religiosorum magnitudine. Septimo de male viuētiū in religione sacra p̄uerfitate. Octauo de pene vel tormenti grauitate.